

На стоянката (привала) на българските юнаци царуваше мълчание; не спятъ и не си почиватъ, но думитѣ не слизатъ отъ языка. Безмълвното очаквание е най-печално и тѣжко, защото чловѣкъ въ единичество си остава самъ съ себе си, както е останала сама съ себе си тѣзи шепи юнаци, изоставени на произвола на сѣдбата, и гдѣ? въ България. Около стоянката тоже нѣмаше нито сънъ, нито почивка. Чинеше че подъ музиката на бухалитѣ и кукумявкитѣ нѣкакъвъ си незнаенъ свѣтъ е напълнилъ Балкана. Отъ всички страни се чува трѣсъка на чупенитѣ клонища, бумтението на търкалящитѣ се камъни, условнитѣ изсвирвания, гърмежитѣ, ту единични, ту по-нѣколко извдижъ, и даже далѣченъ конски тропотъ.

Вѣйводата се прислушва на този шумъ, както къмъ послѣдни звукове, къмъ които той се услушва на земята. Той и неговитѣ воини сж увѣрени че това е послѣдната тѣхна нощъ на Българската земя, че смъртта ги чѣка; но тѣ съзсѣмъ и не мислятъ за избавление, а мислятъ само за това какъ по-славно да умрѣтъ. Тѣ бѣхж готови и спокойни, страхътъ не вълнуваше тѣхнитѣ сърдца, и сънътъ не засѣначаше тѣхнитѣ вѣжди. Такова очаквание е по-ужасно отъ смъртта.

Зачу се трѣсъкъ отъ камъни въ долината отъ къмъ Габрово; тропота все по-близо и по-близо, чува се на конецъ вървежа на конъ, вървежъ вѣренъ, като че ли конътъ избира на какъвъ камъкъ да тури крака си и ясно вижда наоколо си. Тропота се приближава къмъ стоянката, всички чуватъ, но никой не става, никой не се озърта, никой не се ослушва: всички чѣкатъ.

Вѣздача влѣзе на стоянката въ срѣдата на людитѣ, позна своитѣ и слѣзе отъ коня.

— Гдѣ е вѣйводата?

Това бѣше Ключюкъ-Стефанъ. Той е вече при вѣйводата и му говори:

— Габрово е пълно съ мюсюманска войска и мюсюмански жители, пѣши и конни. Всичкитѣ въоръжени-тѣ сж цѣли тѣлпи.

— Разсѣдителенъ народъ е и разбрана е неговата